

Projekt

z dnia 28 lutego 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY OŻAROWICE**

z dnia 13 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ożarowice na lata 2025-2030**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024r., poz.1465 ze zm), art.6 ust.2, pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024r., poz. 1673 ze zm)

**Rada Gminy Ożarowice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ożarowice na lata 2025-2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ożarowice.

§ 3. Traci moc Uchwała nr XIV.227.2020 Rady Gminy Ożarowice z dnia 5 lutego 2020r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ożarowice na lata 2020-2025.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Ożarowice.

Przewodnicząca Rady Gminy
Ożarowice

mgr Anna Drużyńska

PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
DLA GMINY OŻAROWICE
NA LATA 2025-2030

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ	3
3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ	5
4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”	6
5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY	8
6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	9
7. ADRESACI PROGRAMU	10
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	10
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	12
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	12
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY	22
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	26
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	27
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	28
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	33
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	35
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	37
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	37
III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	43
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	43
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	45
IV. REALIZACJA PROGRAMU	50
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	50
2. MONITORING I EWALUACJA	50
3. FINANSOWANIE	50
SPIS TABEL I WYKRESÓW	51

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domową można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673). Artykuł 2. ustawy **definiuje przemoc domową** jako „*jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*”

Ustawa definiuje również **osoby doznające przemocy domowej**. W rozumieniu obowiązujących przepisów osoby, wobec których jest stosowana przemoc domowa, to:

- a) mąż, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej mąż oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni;
- i) małoletni będący świadkami przemocy domowej.

W rozumieniu przepisów ustawy **osoba stosująca przemoc domową to pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wskazanych w ustawie jako osoby doznające przemocy, a z kolei świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej**. Należy również zaznaczyć, że małoletni, będący świadkiem przemocy domowej, automatycznie otrzyma status osoby doznającej przemocy.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Odwołując się m.in. do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, można wyróżnić następujące podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną i cyberprzemoc**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje przemocy	formy
------------------	-------

fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadyistyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub uzyskania samodzielności finansowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
cyberprzemoc	działania i zaniechania istotnie naruszające prywatność lub wzbudzające poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej, innymi słowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” i ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a osobami doznającymi przemocy domowej bywają zarówno mieszkańcy dużych miast, jak i mniejszych miejscowościach czy wsi. Osobami doznającymi przemocy domowej są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią osób doznających przemocy, o których mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby z niepełnosprawnością i ludzie starsi.

Seniorzy narażeni są na wszystkie rodzaje przemocy, choć w tej grupie wiekowej przemoc ma swoją specyfikę. Osoby pracujące z osobami starszymi (pracownicy socjalni, pielęgniarki, geriatrzy) zauważają, że w odniesieniu do seniorów przemoc dotyczy najczęściej zaniedbania i wykorzystywania materialnego.

Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Osoba doznająca przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu osobom doznającym przemocy udaje się przeciwstawić stosującemu przemoc, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia osoby doznające przemocy nigdy nie zdobędą się na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec nich przemocy.

Osoba, której życie lub zdrowie może być zagrożone powinna też pamiętać, by jak najszybciej zawiadomić Policję, bo szybka reakcja umożliwi nie tylko zapewnienie ochrony, ale także wszczęcie odpowiednich procedur i zabezpieczenie dowodów zdarzenia. W przypadku doznania obrażeń ciała osoba doznająca przemocy powinna zgłosić się do lekarza w celu udzielenia pomocy medycznej. Może także zażądać wystawienia zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy.

3. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;
3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
4. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
6. zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia wymienionych w ust. 1.

Osoba, która doznaje przemocy domowej, może skorzystać także z porady prawnej i wsparcia psychologicznego, dzwoniąc pod dostępny całodobowo Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” – 800 120 002. Na ten numer mogą dzwonić także osoby, które chcą w sposób anonimowy dokonać zgłoszenia.

Osoby korzystające z usług telefonu mają prawo nie ujawniać swoich danych personalnych. Na własne życzenie mogą jednak podać imię i nazwisko. Anonimowość zarówno dzwoniącego/ej, jak i konsultanta/teki tworzy bezpieczną przestrzeń do opowiedzenia o swoim doświadczeniu, uporządkowania przeżytych doświadczeń, nazwania problemu i wspólnego zastanowienia się nad możliwościami wyzwolenia się z krzywdzącej sytuacji.

Narzędziem służącym przeciwdziałaniu przemocy domowej jest procedura „**Niebieskie Karty**”. To procedura interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Czynności te podejmowane są przez odpowiednie służby: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę, ochronę zdrowia i inne określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Kształt procedury oraz wzory formularzy określają przepisy szczegółowe.

Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie przez pracownika odpowiednich służb formularza „Niebieska Karta – A”. Osoba wszczynająca procedurę podejmuje działania interwencyjne mające na celu

osobie doznającej przemocy zapewnienie bezpieczeństwa. Osobie doznającej przemocy przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Następnie formularz „Niebieska Karta – A” przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego, gdzie dokument otrzymuje grupa diagnostyczno-pomocowa.

Osobę, która doznała przemocy, zaprasza się na posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej, gdzie dokonuje się analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z tą osobą opracowuje się indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Na posiedzeniu grupy wypełniany jest formularz „Niebieska Karta – C”. Grupa diagnostyczno-pomocowa wzywa osobę stosującą przemoc domową, dokonuje analizy sytuacji i na podstawie danych zawartych w formularzu „Niebieska Karta – D” dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje, gdy ustanie przemoc lub rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły. W okresie dziewięciu kolejnych miesięcy sytuacja osób uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty” jest monitorowana. Zespoły interdyscyplinarne oraz grupy diagnostyczno-pomocowe podejmują działania w ramach swoich kompetencji określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870). Procedura nastąpi „Niebieskie Karty” przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowań, w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

4. POLICYJNE STATYSTYKI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy domowej w kraju ujawniają, że w 2023 r. liczba osób doznających przemocy wyniosła ogółem 77 832, z czego 51 631 stanowiły kobiety, 17 039 osoby małoletnie, zaś 9 162 mężczyźni. Funkcjonariusze Policji w 2023 r. wypełnili łącznie 62 170 formularzy „Niebieskie Karty – A”. Szczegółowe dane za rok 2023 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2023

liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” – A” (ogółem), w tym:	62 170
liczba formularzy wszczynających procedurę	54 029
liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwającej procedury	8 141
liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem)	77 832
w tym kobiet	51 631
w tym mężczyzn	9 162
w tym małoletnich	17 039
liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem)	63 016
w tym liczba kobiet	7 595
w tym liczba mężczyzn	55 225

w tym liczba nieletnich	196
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu (ogółem)	30 261
w tym kobiet	2 171
w tym mężczyzn	28 079
w tym nieletnich	11
liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	393
w tym kobiet	35
w tym mężczyzn	358
liczba osób stosujących przemoc domową będących jednocześnie pod wpływem alkoholu i środka działającego podobnie do alkoholu (ogółem)	142
w tym kobiet	8
w tym mężczyzn	134
liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej	611

Źródło: Formularz III/8, Sprawozdanie z podjętych przez policję działań wobec przemocy w rodzinie dotyczące procedury „Niebieskie Karty” – <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

Prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Przemoc domowa wiąże się z lękiem osób doznających przemocy i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, **w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.**

W 2020 roku dzięki nowelizacji przepisów Policja otrzymała narzędzia do skuteczniejszej walki z osobami stosującymi przemoc domową. Obecnie policjanci mają możliwość wydać osobie stosującej przemoc **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia lub **zakazu zbliżania się do mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia, zakazu kontaktowania się, zakazu wstępu. Te nakazy lub zakazy mogą być wydane łącznie i obowiązują od momentu ich wydania.

Policjanci mają także prawo wydać nakaz lub zakaz podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy (w szczególności w wyniku zgłoszenia przez osobę doznającą przemocy, kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków).

Przepisy mówią, że osobie, wobec której wydany zostanie nakaz lub zakaz, przysługuje prawo zabrania ze sobą jedynie przedmiotów osobistego użytku i służących do świadczenia pracy oraz będących jej własnością zwierząt domowych. Ma także jednorazową możliwość zabrania z mieszkania w późniejszym terminie mienia stanowiącego jej własność, w obecności policjanta i po uzgodnieniu terminu z osobą dotkniętą przemocą domową.

W okresie obowiązywania nakazu lub zakazu policjanci są zobligowani do co najmniej trzykrotnego sprawdzenia, czy są one respektowane. Za niestosowanie się osoby do wydanego przez policję zakazu lub nakazu, kodeks wykroczeń przewiduje karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

5. SKUTECZNOŚĆ FUNKCJONUJĄCEGO W POLSCE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

Kwestie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia dla osób doznających przemocy były przedmiotem badania przeprowadzonego w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Respondentami były zarówno osoby dotknięte przemocą, które skorzystały ze wsparcia, jak i przedstawiciele instytucji i organizacji udzielających pomocy.

Badanie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia pokazało, iż wysoko oceniane jest interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Pozytywnie oceniana jest praca zespołów interdyscyplinarnych oraz współpraca interdyscyplinarna na poziomie gmin, prowadzona w celu obejmowania kompleksowym wsparciem osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie pozytywnie oceniały współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, wskazując na możliwość szybkiej wymiany informacji i podejmowania decyzji.

Badania pokazały, że procedura „Niebieskie Karty” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy. Świadczą o tym, nie tylko opinie wyrażane na jej temat przez pracowników instytucji pomocowych, ale także to, że aż 90% badanych osób doznających przemocy, które objęte były pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji, była bądź jest objęta działaniem tej procedury. Wyniki badań pokazały, że wsparcie w ramach procedury „Niebieskie Karty” było oceniane pozytywnie, i w większości przypadków wsparcie to definitywnie bądź częściowo rozwiązuje problem.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 535) wprowadziła nie tylko pojęcie przemocy domowej, ale przyniosła aktualizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasad postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową.

Ustawa poszerza zakres działań, jakie mogą być podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową, wprowadzając dodatkowo programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutyczne. Programy te mają na celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Po skierowaniu do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym osoba stosująca przemoc domową jest **zobowiązana** zgłosić się do uczestnictwa w programie, ukończyć program w wyznaczonym terminie oraz dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o jego ukończeniu. Uporczywe niestosowanie się do wskazanych obowiązków może skutkować nałożeniem kary grzywny albo ograniczenia wolności.

9 listopada 2023 r. został przyjęty Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który jest realizowany w latach 2024-2030. Postanowienia programu przewidują kontynuację działań, które realizowane były dotychczas w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 oraz

kolejne, uchwalane w perspektywach rocznych na lata: 2021, 2022 i 2023. Realizacja programu ma zwiększyć skuteczność pomocy i wsparcia osób zagrożonych oraz doznających przemocy domowej. Chodzi m.in. o zwiększenie działań profilaktycznych oraz lepszą dostępność i skuteczność ochrony osób, które doświadczają takiej przemocy. W programie ujęto także zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów, które realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Do najważniejszych rozwiązań Programu należą m.in.: podniesienie świadomości społecznej związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej; rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej; podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej; zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej dla osób, które doświadczają przemocy domowej; zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób, które zajmują się świadczeniem usług dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej.

6. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarówicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z postanowieniami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej”. Ustawa określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie na terenie gminy działań na rzecz osób zagrożonych przemocą domową oraz doznających przemocy domowej, jak również osób stosujących przemoc domową i jej świadków, to również:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
5. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49);
6. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.);

9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
10. uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2025-2030 (M.P. 2023 poz. 1232);
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2025.

Realizacja działań wyznaczonych w Programie może także wymagać odwołania się do takich aktów prawnych, jak:

1. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809);
2. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.);
3. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706);
5. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.);
6. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).

7. ADRESACI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ożarówice na lata 2025-2030 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc domową wymagają wsparcia społecznego, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy. Zadaniem niniejszego Programu jest kontynuacja szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, jak i ochronę oraz pomoc osobom dotkniętym przemocą, podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc, a także zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Ożarówice jest gminą wiejską położoną w centralnej części województwa śląskiego, w powiecie tarnogórskim. Teren gminy sąsiaduje administracyjnie z miastami Miasteczko Śląskie i Siewierz (powiat będziński) oraz gminami: Świerklaniec, Woźniki (powiat lubliniecki), Koziegłowy (powiat myszkowski), Bobrowniki i Mierzęcice (powiat będziński). Powierzchnia gminy wynosi 45,58 km². W jej skład wchodzi 7 sołectw: Ożarówice – siedziba władz gminy, Celiny, Niezdara, Ossy, Pyrzowice, Tąpkowice i Zendek.

Gmina ma charakter rolniczy. Pod względem struktury użytkowania gruntów użytki rolne zajmują ponad 60% powierzchni gminy, zaś lasy stanowią prawie 14% jej terenu.

Z końcem 2023 r. gmina liczyła ogółem 5 771 mieszkańców, w tym 3 016 kobiet, które stanowiły 52,3% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 127 osób na km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba mieszkańców ogółem	5 759	5 787	5 771
w tym kobiet	2 995	3 014	3 016

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 070	1 072	1 060
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 407	3 410	3 465
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 280	1 305	1 246

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba urodzeń żywych	56	42	31
liczba zgonów	70	77	71
przyrost naturalny	-14	-35	-40

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

W roku szkolnym 2023/2024 w gminie funkcjonowały 4 publiczne szkoły podstawowe wraz z oddziałami przedszkolnymi, 4 placówki wychowania przedszkolnego oraz 1 żłobek. Do placówek wychowania przedszkolnego, oddziałów i punktów przedszkolnych uczęszczało 243 dzieci, a do szkół podstawowych 504 uczniów.

Działalność kulturalna w gminie skupia się wokół Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówice w Tapkowicach wraz z bibliotekami szkolnymi i świetlicami wiejskimi. Placówki zajmują się upowszechnianiem kultury, organizowaniem imprez gminnych oraz zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a także przyczyniają się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką, czytelnictwem i tradycjami oraz aktywnym stylem życia.

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Ożarówice służą obiekty sportowe, takie jak m. in. centrum rekreacyjno-sportowe w Ossach, obiekt rekreacyjno-sportowy, hala widowiskowo-sportowa i plac zabaw w Ożarówicach, boisko sportowe w Zendku oraz nowo powstałe obiekty – boisko trawiaste, boisko ze sztucznej nawierzchni, boiska szkolne, sale gimnastyczne w szkołach, a także siłownie zewnętrzne i otwarte strefy aktywności.

W latach 2021-2023 udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 3,67%, 2,32%, 2,69%. Stopa bezrobocia w powiecie tarnogórskim w rozpatrywanym okresie wynosiła 5,4%, 4,5%, i 4,4%. Według danych GUS-u na koniec 2023 r. na terenie gminy funkcjonowały 823 podmioty gospodarcze, w tym 639 podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa oraz handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, co sprzyja

poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC DOMOWA W ŚWIEŹLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Diagnoza problemu przemocy domowej w gminie Ożarówce została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców, przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek systemu oświaty oraz uczniów. Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy domowej zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Ożarówce. Uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2021-2023 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy domowej określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową. Poniższa tabela zawiera dane adresowe jednostek działających w gminie, w tym świadczących wsparcie jej mieszkańcom w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Tabela 6. Podmioty działające na terenie gminy w tym świadczące wsparcie osobom doznającym przemocy oraz zagrożonym przemocą domową

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Urząd Gminy	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówce
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
3.	Ośrodek Pomocy Społecznej	
4.	Zespół Interdyscyplinarny	ul. Zwycięstwa 21, 42-624 Tąpkowice
5.	Punkt Konsultacyjny Prawno-Psychologiczny	
6.	Punkt Konsultacyjny w Ośrodku Zdrowia w Tąpkowicach	
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tąpkowice
8.	Ośrodek Rehabilitacji w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 13, 42-624 Tąpkowice
9.	Komisariat Policji w Pyrzowicach	ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice
10.	Biblioteka i Ośrodek Kultury	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tąpkowice
11.	Filia biblioteczna nr 1 Ożarówce	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówce
12.	Filia biblioteczna nr 2 Zendek	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
13.	Żłobek w Tąpkowicach	ul. Kopernika 4, 42-624 Tąpkowice
14.	Przedszkole w Ożarówicach	ul. Tarnogórska 12a, 42-625 Ożarówce
15.	Przedszkole w Tąpkowicach	ul. Kopernika 4, 42-624 Tąpkowice
16.	Oddział przedszkolny przy SP w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
17.	Niepubliczne Przedszkole w Pyrzowicach	ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice
18.	Szkoła Podstawowa w Ożarówicach	ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówce
19.	Szkoła Podstawowa w Tąpkowicach	ul. Kopernika 2, 42-624 Tąpkowice

20.	Szkoła Podstawowa w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
21.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach	ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice
22.	Świetlice środowiskowe	Szkoła Podstawowa w Ożarowicach, ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarowice
		Szkoła Podstawowa w Zendku, ul. Główna 126, 42-625 Zendek
		Remiza przy OSP w Ossach, ul. Strażacka 2, 42-624 Ossy
		Remiza przy OSP Niezdara, pl. św. Floriana 10, 42-624 Niezdara
		Biblioteka i Ośrodek Kultury ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tapkowice
		Świetlica wiejska w Celinach, ul. Szmaragdowa 22, 42-625 Celiny

Dane Urzędu Gminy Ożarowice.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy domowej w gminie Ożarowice w latach 2021-2023.

Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023

rodzaj	wartość w zł		
	2021	2022	2023
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	284 871,45	430 789,54	763 303,24

Dane Urzędu Gminy Ożarowice.

Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2021	2022	2023
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	308 634,22	445 032,86	652 877,54
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	3 084,92	2 968,50	3 000,02
na przeciwdziałanie przemocy domowej	7 029,84	4 532,00	7 816,00
razem	318 748,98	452 533,36	663 693,56

Dane Urzędu Gminy Ożarowice.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023 wzrastały. Podobnie jak środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej. Największe kwoty w latach 2021-2023 wydatkowano na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy domowej pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego, kieruje osoby uzależnione na leczenie i terapię, prowadzi rozmowy wspierające pomagające utrzymać abstynencję, rozmowy z osobami współuzależnionymi oraz z członkami rodzin, zachęcając członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin.

Tabela 9. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	12	12	12

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Ożarówice.

W latach 2021-2023 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 29 rozmów motywujących. W analizowanym okresie skierowali do sądu łącznie 2 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	8	7	14
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	0	1

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Ożarówice.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w analizowanym okresie, to GKRPA kontaktowała się z 4 osobami dotkniętymi tym problemem w 2021 r. i z 1 osobą w 2022 r., nie składała natomiast zawiadomień do prokuratury o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy domowej. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy domowej

zakres danych	2021	2022	2023
liczba osób dotkniętych przemocą domową, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	4	1	0
liczba sprawców przemocy domowej, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Ożarówice.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie warsztatów, wycieczek, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów, a także organizowanie i finansowanie warsztatów, szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, jak również Programu Wspierania Rodziny w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii i programów, pogadanek tematycznych i spotkań ze specjalistami, konkursów oraz projektów promujących zdrowy styl życia, a także pozalekcyjnych zajęć sportowych, kulturalnych, wycieczek, akcji społecznych i integracyjnych. Wykorzystano materiały edukacyjno-informacyjne.

Na terenie gminy Ożarówice jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą domową są (obok OPS-u, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego) Punkt Konsultacyjny, w którym raz w miesiącu dyżuruje psycholog ds. uzależnień oraz Punkt Konsultacyjny Prawno-Psychologiczny, w którym pomoc świadczą: psycholog (dwa razy w miesiącu), prawnik (dwa razy w miesiącu) oraz terapeuta uzależnień (dwa razy w miesiącu). Dzieci i młodzież mają zapewnioną opiekę w świetlicach środowiskowych, które w 2023 r. objęły wsparciem 221 dzieci z terenu gminy.

Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać z placówek poza gminą, są to m.in.: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach, z pomocy którego w 2023 r. skorzystało 26 mieszkańców gminy Ożarówice; Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnowskich Górach; Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzycach – Ośrodek Terapii Uzależnień, Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana w Lublińcu oraz Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu.

Celem działania **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy** jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego. Zgodnie z postanowieniami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz, albo prezydent miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić również przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone w ustawie działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespół interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych tworzonych w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań, wynikających z postanowień ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, mających na celu udzielenie skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz podjęcie działań wobec osoby stosującej przemoc domową w celu przeciwdziałania przemocy.

Do głównych zadań Zespołu należy:

1. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,

2. inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
3. inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
4. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
5. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
6. powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
7. monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
8. przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 (W przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania informuje o prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania), oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a (W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 9e ust. 3, zespół interdyscyplinarny dotychczasowego miejsca zamieszkania osób, wobec których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”, na wniosek zespołu interdyscyplinarnego obecnego miejsca zamieszkania tych osób, przekazuje dokumentację wytworzoną w trakcie procedury „Niebieskie Karty”, prowadzoną przez grupę diagnostyczno-pomocową dotychczasowego miejsca zamieszkania),
9. kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
10. składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń („Kto uporczywie nie stosuje się do obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”)

Osoba stosująca przemoc domową, zgodnie z art. 4 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ma obowiązek:

1. zgłosić się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
2. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy;
3. ukończyć programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez

podmiot realizujący te programy;

4. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Ożarówce w latach 2021-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	15	13	16
liczba spotkań ZI w ciągu roku	3	3	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	37	33	40
liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	X	X	4
liczba złożonych do ZI formularzy „Niebieskie Karty”	7	6	12
w tym sporządzonych przez Policję	6	5	7
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	0	5
liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”	5	3	9
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	5	7	5
liczba spraw sądowych	1	1	2
w tym zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	1	1	1
w tym umorzonych	0	0	2

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Ożarówce.

W 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Ożarówce liczył 16 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 40 spotkań grup roboczych. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 12 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 7 zostało sporządzonych przez Policję.

Specyfika pracy z osobami uwięzłymi w przemoc domową wymaga podnoszenia kwalifikacji i umiejętności oraz doskonalenia zawodowego osób, które społecznie i zawodowo zaangażowane są w realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy. Szczególne znaczenie w podnoszeniu kompetencji i aktualizowaniu wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej odgrywają szkolenia, kursy i warsztaty. Poniższa tabela przedstawia dane na temat potrzeb szkoleniowych członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela 13. Potrzeby szkoleniowe członków Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie

potrzeby szkoleniowe wg stopnia zaawansowania wiedzy i doświadczenia	liczba osób zainteresowanych	
podstawowy	10	
średni	4	
zaawansowany	2	
stopień zainteresowania tematami szkoleń wg potrzeb szkoleniowych (kolejność od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższe potrzeby)	ocena	liczba osób zainteresowanych

Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej	5	16
Osoby zależne a przemoc domowa	5	16
Dziecko krzywdzone w rodzinie	4	16
Rodzina z problemem przemocy	5	16
Praca z osobami doświadczającymi przemocy domowej	4	16
Praca w zespole interdyscyplinarnym i w grupach diagnostyczno-pomocowych	4	16
Praca z osobami stosującymi przemoc domową	4	16
Superwizja w pracy zespołu interdyscyplinarnego oraz grupy diagnostyczno-pomocowej	4	16
proponycje członków ZI dotyczące najbardziej potrzebnej tematyki szkoleń	liczba osób zainteresowanych	
Symptomy dziecka molestowanego	16	
Praca z osobami chorymi i zaburzonymi psychicznie	16	
Dialog motywujący	16	

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Ożarówce.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W 2023 r. OPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 1 osobę w kadrze kierowniczej, 3 pracowników socjalnych oraz 5 pozostałych pracowników.

W latach 2021-2023 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom gminy systematycznie malała. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej dla mieszkańców gminy w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
wielkość wydatków ogółem (w zł)	298 614,32	270 930,78	242 855,07

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2021-2023, malała (72 w 2021 r., 61 w 2022 r., 57 w 2023 r.). Liczba osób w rodzinach objętych pomocą OPS-u w tym okresie również malała. Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2021-2023.

Tabela 15. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach w latach 2021-2023

liczba beneficjentów	2021	2022	2023
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	72	61	57

liczba rodzin	45	37	34
liczba osób w rodzinach	110	95	95

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały także na formę udzielanego przez Ośrodek wsparcia. W rozpatrywanym okresie bardzo istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. W latach 2021-2023 decyzją administracyjną wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 27 osobom w rodzinach w 2021 r., 30 osobom w rodzinach w 2022 r. i 33 osobom w rodzinach w 2023 r. Pomocy z powodu przemocy domowej udzielono 41 osobom w rodzinach w 2021 r., 26 osobom w 2022 r. i 31 osobom w 2023 r. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 16. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023

rok	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania	przemoc domowa	alkoholizm	narkomania
2021	12	16	0	41	27	0
2022	10	18	0	26	30	0
2023	11	20	0	31	33	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych OPS-u w obszarze przemocy jest zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej występowania przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Pracownik socjalny, który styka się z problemem przemocy, musi być wyposażony w niezbędną wiedzę i posiadać umiejętności udzielenia pomocy osobom doznającym przemocy.

Działania pracownika socjalnego w obszarze przemocy polegają na nawiązaniu kontaktu z osobą doznającą przemocy i poinformowaniu jej o przysługujących prawach oraz możliwościach uzyskania pomocy. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia pracownik socjalny podejmuje działania zmierzające do oddzielenia osoby stosującej przemoc domową od osoby doznającej przemocy, zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa emocjonalnego i socjalno-bytowego osobie doznającej przemocy oraz powiadamia organy ścigania o podejmowaniu lub stwierdzeniu zaistnienia przestępstwa.

Informacje o stosowaniu przemocy może zgłosić do Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i

inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej, rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony osób doznających przemocy domowej Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, ochroną zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

W analizowanym okresie pracownicy OPS-u na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Edukowano rodziny w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, prowadzono pracę socjalną, udzielano wskazówek, informacji i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych, uzyskania poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. W latach 2021-2023 r. z usług asystenta w gminie Ożarówice korzystało odpowiednio: 5, 2 i ponownie 2 rodziny. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie.

Tabela 17. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	2021	2022	2023
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	5	2	2
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	11	5	4
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	10	12	9
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	18 765,00	10 170,00	10 250,35

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Mieszkańcy gminy Ożarówice mają zapewnioną opiekę w 2 niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Ważnymi placówkami wsparcia dzieci i młodzieży są szkoły oraz przedszkola i oddziały przedszkolne na terenie gminy. Wśród uczniów placówek systemu oświaty w gminie prowadzono liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy (m.in. „Bezpieczne ferie”, „Hejt i cyberprzemoc”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”).

Działania na rzecz dzieci i rodzin przeżywających trudności, przedsięwzięcia profilaktyczne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałające uzależnieniom i patologiom społecznym realizują funkcjonujące na terenie gminy organizacje społeczne, świetlice i kluby sportowe oraz parafie.

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej odgrywa szeroko rozumiana profilaktyka i edukacja społeczna. Celem podejmowanych działań profilaktycznych jest podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat występowania zjawiska przemocy domowej. Na terenie gminy Ożarówice działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej podejmowane są m.in. przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny oraz podmioty wchodzące w jego skład, w tym Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, placówki oświatowe i ochrony zdrowia. Poniższa tabela prezentuje dane na temat niektórych działań profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych w gminie w latach 2021-2023.

Tabela 18. Działania profilaktyczno-edukacyjne realizowane w gminie w latach 2021-2023

nazwa instytucji	nazwa działania
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy poprzez udostępnienie publikacji, ulotek i innych materiałów informacyjnych skierowanych do mieszkańców gminy Ożarówice
Zespół Interdyscyplinarny	Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy poprzez udostępnienie publikacji, ulotek i innych materiałów informacyjnych skierowanych do mieszkańców gminy Ożarówice
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy poprzez udostępnienie publikacji, ulotek i innych materiałów informacyjnych skierowanych do mieszkańców gminy Ożarówice
Placówki systemu oświaty	Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej
	Bezpieczeństwo w sieci
	Dbam o mój zasięg
	Wiem co jem – zdrowo jem
	Śniadanie daje moc

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Specyfika pracy z osobami uwięzłymi w przemoc domową wymaga podnoszenia kwalifikacji i umiejętności oraz doskonalenia zawodowego osób, które społecznie i zawodowo zaangażowane są w realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy. Szczególne znaczenie w podnoszeniu kompetencji i aktualizowaniu wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej odgrywają szkolenia i warsztaty. Poniższa tabela prezentuje dane na temat warsztatów i szkoleń prowadzonych w latach 2021-2023 na terenie gminy Ożarówice oraz liczby ich uczestników.

Tabela 19. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane w gminie w latach 2021-2023

nazwa instytucji	nazwa szkolenia
Placówki systemu oświaty	Zasady pracy z osobami doświadczającymi przemocy
	Sytuacje niestandardowe i kryzysowe w szkole – procedury interwencji kryzysowej

	Niebieskie karty – rola i zadania szkoły
	Standardy ochrony małoletnich
	Polityka ochrony dzieci
	Depresja i zachowania autoagresywne u dzieci
	Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i przemocy w szkole
	Moje bezpieczne dziecko – dziecko ofiara przemocy domowej
Gminna Komisja Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym	Członkowie GKRPA odbywają szkolenia w ramach swoich obowiązków zawodowych
Zespół Interdyscyplinarny	Członkowie ZI odbywają szkolenia w ramach swoich obowiązków zawodowych

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Teren gminy obsługuje **Komisariat Policji w Pyrzowicach**. Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez KP w Pyrzowicach, na terenie gminy w 2021 r. stwierdzono ogółem 91 przestępstw, w 2022 r. stwierdzono ogółem 102 przestępstwa, a w 2023 r. 95 przestępstw, w tym 1 przestępstwo popełnione przez osobę nieletnią w 2022 r. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępstwa kryminalne odnotowane w gminie w latach 2021-2023

zakres danych	liczba przestępstw		
	2021	2022	2023
stwierdzono ogółem przestępstw:	91	102	95
w tym popełnionych przez nieletnich:	0	1	0
w tym według poszczególnych kategorii:			
przeciwko życiu i zdrowiu	5	3	4
przeciwko wolności	4	3	2
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	20	11	13
przeciwko mieniu	33	56	52
przeciwko rodzinie i opiece	10	10	6
przeciwko wiarygodności dokumentów	6	2	1
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	1	0	0
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	3	1	1

Dane Komisariatu Policji w Pyrzowicach.

Policja pełni niezwykle ważną rolę w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przeprowadzając interwencje domowe. Funkcjonariusze Policji, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, mają za zadanie:

- udzielać osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej,
- organizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej,

- podejmować, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadzać, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywać osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- przeprowadzać na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmować działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową,
- dokonywać niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- informować, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, utrzymują stały kontakt z lokalną społecznością, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością **Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach**. Z nadesłanej informacji wynika, iż brak jest zbiorczych danych dotyczących prowadzonych nadzorów kuratorskich wobec mieszkańców obszaru gminy Ożarówice. W związku z tym poniższe tabele prezentują dane dotyczące liczby wszystkich osób i spraw objętych nadzorem kuratora sądowego II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej ds. rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach w latach 2021-2023.

Tabela 21. Nadzory prowadzone w powiecie w latach 2021-2023

2021		2022		2023	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
420	1 103	442	1 166	b.d.	1 276

w tym spraw					
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
275	958	287	1 013	328	b.d.
spraw nieletnich					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
102		103		102	

Dane II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy Ożarówice. PCPR udziela wsparcia osobom i rodzinom będącym w kryzysie psychicznym, w tym dotkniętym przemocą domową. Oferuje bezpłatne poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej, szczególnie psychologiczne i rodzinne. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja działań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc. PCPR współpracuje również z Ośrodkami Pomocy Społecznej, placówkami systemu oświaty oraz innymi instytucjami i jednostkami pomocowymi.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowskich Górach**. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i Konsultacje, realizuje zadania, m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2022/2023 z pomocy specjalistów poradni skorzystało ogółem 72 uczniów ze szkół i przedszkoli z gminy Ożarówice.

Wykaz jednostek działających poza gminą Ożarówice, które udzielają wsparcia mieszkańcom gminy w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Jednostki wsparcia w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej działające poza gminą

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu	kategoria klienta gminy objętych wsparciem w 2023 r.
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry	konsultacje dla osób stosujących przemoc
2.	Punkt Interwencji Kryzysowej		
3.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry	pomoc udzielana dzieciom/młodzieży oraz rodzicom
4.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry	osoby niepełnosprawne
5.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Towarowa 1, 42-600 Tarnowskie Góry	osoby bezrobotne
6.	Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach	ul. Bytomska 6, 42-600 Tarnowskie Góry	mieszkańcy gminy
7.	Sąd Rejonowy, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Opolska 17, 42-600 Tarnowskie Góry	mieszkańcy gminy

8.	Prokuratura Rejonowa	ul. Opolska 21, 42-600 Tarnowskie Góry	mieszkańcy gminy
9.	Kuratorium Oświaty	ul. Powstańców 41a, 40-024 Katowice	mieszkańcy gminy
10.	Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej	ul. Karłuszowiec 11, 42-600 Tarnowskie Góry	osoby uzależnione i współuzależnione
11.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Pyskowska 34, 42-674 Łubie	osoby przewlekłe chore psychicznie
12.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Trautmana 4, 41-946 Piekary Śląskie	osoby w podeszłym wieku
13.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Wiejska 42a, 44-187 Wiśnicze	
14.	Ośrodek Pomocy Poszkodowanym Przestępstwem w Gliwicach z lokalnym ośrodkiem w Tarnowskich Górach	ul. Krakowska 8, 42-600 Tarnowskie Góry	mieszkańcy gminy
15.	Caritas Diecezji Sosnowieckiej	ul. Korczaka 5, 41-200 Sosnowiec	mieszkańcy gminy
16.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego	ul. Modelarska 10, 40-142 Katowice	mieszkańcy gminy

Dane Urzędu Gminy Ożarówice i opracowanie własne.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą domową lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 23. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach	32 284 02 56
2.	Zespół Interdyscyplinarny	32 284 01 51
3.	Komisariat Policji w Pyrzowicach	47 853 46 10
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach	32 381 81 01
5.	Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR-ze	
6.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowskich Górach	32 285 43 67
7.	Diecezjalny Duszpasterz Rodzin – Kuria Diecezji Sosnowieckiej	32 293 51 51
8.	Caritas Diecezji Sosnowieckiej	32 363 03 70
9.	Bezpłatny telefon zaufania dla osób będących w kryzysie	800 880 111
10.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy „Niebieska Linia”	800 120 002
11.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia	22 668 70 00
12.	STOP – telefon Fundacja Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	800 107 777 22 621 35 37 600 070 717
13.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj przemoc”	800 120 148

14.	Ogólnopolski telefon zaufania dla dzieci i młodzieży	116 111
15.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
16.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
17.	Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Przeżywających Kryzys Emocjonalny	116 123
18.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	19 288
19.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
20.	Telefon Zaufania Młodych	22 484 88 04
21.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Fundacji ITAKA	22 484 88 01 22 654 40 41

Dane: opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY DOMOWEJ I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

W świetle postanowień ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. W tym względzie organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego współdziałają również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu;
- 2) działalność wychowawczą i informacyjną;
- 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
- 4) ograniczanie dostępności alkoholu;
- 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- 7) przeciwdziałanie przemocy domowej;
- 8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego. Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapie uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.).

Parafialni doradcy życia rodzinnego współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów. Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz

rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

W 2023 r. na terenie gminy Ożarówce funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego oraz wspólnota religijna Świadków Jehowy. Poniższa tabela przedstawia dane parafii obejmującej mieszkańców gminy.

Tabela 24. Parafie rzymskokatolickie i związki wyznaniowe na terenie gminy w 2023 r.

dekanat	nazwa parafii i adres	adres parafii
Dekanat XIV św. Macieja Apostoła w Siewierzu	Parafia pw. św. Barbary	ul. Tarnogórska 35A, 42-625 Ożarówce
	Parafia pw. św. Stanisława BM	ul. Główna 91, 42-625 Zendek
Dekanat XIII św. Jakuba Apostoła w Sączowie	Parafia pw. Nawiedzenia NMP	ul. Wolności 58A, 42-625 Pyrzowice
	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela	ul. Zwycięstwa 44, 42-624 Tąpkowice
Sala Królestwa Świadków Jehowy		ul. Nowowiejska, 42-625 Pyrzowice

Dane Urzędu Gminy Ożarówce.

Wszystkie parafie rzymskokatolickie z gminy Ożarówce wchodzą w skład diecezji sosnowieckiej, zaś w podziale dekanalnym parafie rzymskokatolickie w Ożarówcach i Zendku wchodzą w skład dekanatu XIV św. Macieja Apostoła w Siewierzu, a parafie w Pyrzowicach i Tąpkowicach przynależą do dekanatu św. Jakuba Apostoła w Sączowie. W Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu (ul. Wawel 19, 41-200 Sosnowiec) działa Wydział Duszpasterstwa Rodzin, który zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Diecezjalne Centrum Służby Rodzinie i Życiu** (ul. Skautów 1, 41-200 Sosnowiec). **Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin. Funkcję dyrektora Diecezjalnego Centrum Służby Rodzinie i Życiu diecezji sosnowieckiej pełni ks. Grzegorz Koss (tel. 519 512 817, e-mail: centrum@diecezja.sosnowiec.pl), a diecezjalnych doradców życia rodzinnego mgr Agnieszka Krajniewska (tel. 32 269 51 70) i mgr Gabriela Musiał. Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają też wiedzę, gdzie można uzyskać profesjonalną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających. W strukturach Diecezjalnego Centrum Służby Rodzinie i Życiu w Sosnowcu działają: Specjalistyczna Poradnia Rodzinna, Diecezjalny Ośrodek Adopcyjny i Poradnia Życia Rodzinnego dla narzeczonych.

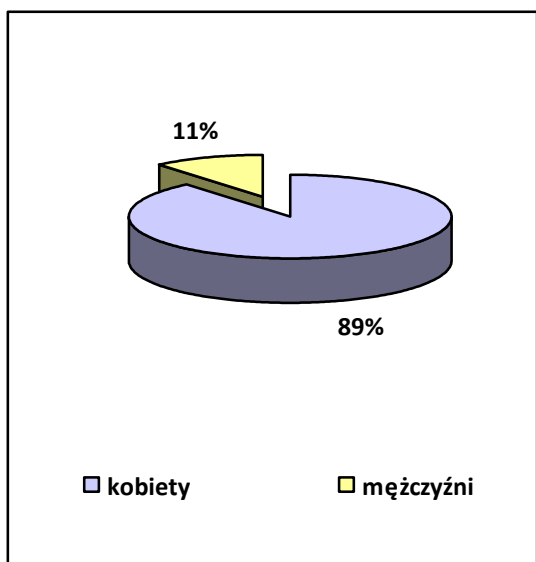
Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych świadczy również Caritas Diecezji Sosnowieckiej (m.in. Magazyn Caritas, Jadłodajnia, Diecezjalny Dom Matki i Dziecka, Dzienny Dom Senior, Stacja Opieki Caritas, Zakład Opiekuńczy-Lecznicy przy Domu św. Józefa, Przedszkole Radosna Wyspa, Schroniska dla Bezdomnych, Noclegownie).

4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

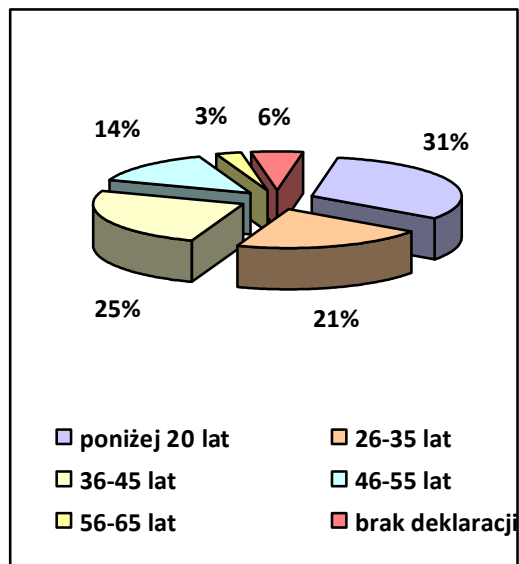
Do analizy przedłożono 72 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do dorosłych mieszkańców, 4 ankiety wypełnione przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy oraz 32 ankiety skierowane do uczniów ze szkół z terenu gminy. Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 89% stanowiły kobiety, 11% mężczyźni. Najliczniej reprezentowane były grupy osób w

wieku poniżej 20 lat (31%), 36-45 lat (25%) i 26-35 lat (21%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 46-55 lat (14%) oraz osób w wieku 56-65 (3%). Strukturę ankietowanych wg kryterium płci i wieku ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość wśród ankietowanych stanowią osoby zamieszkujące gminę od urodzenia (69%), a następnie osoby mieszkające w gminie od 1 do 20 lat (31%). Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (36%).

Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym (25%), średnim (20%) oraz zasadniczym zawodowym (8,3%), a 10,7% respondentów nie określiło swojego wykształcenia.

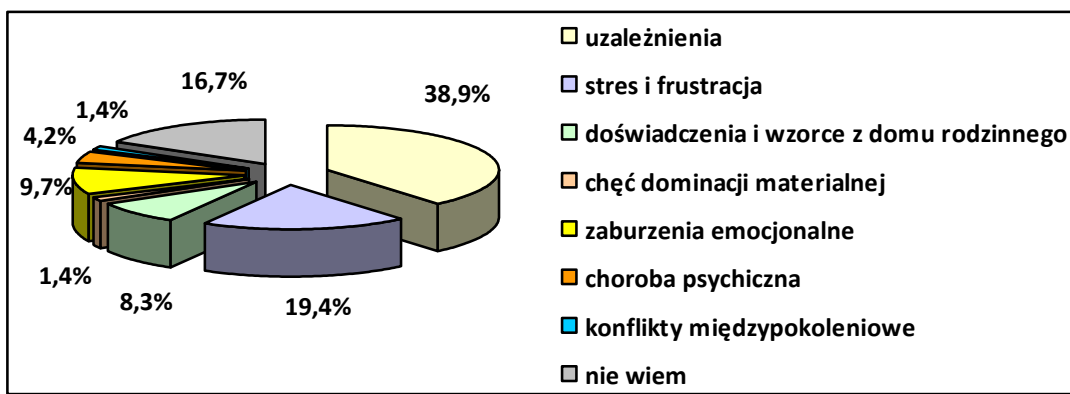
W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 32 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 40% stanowiły dziewczęta a 60% chłopcy. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 50% uczestników badania, drugą połowę ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14 lat.

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy domowej w gminie Ożarówce zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 72 wypełnione anonimowo ankiety. W pierwszej kolejności zapytano respondentów o najczęstsze przyczyny stosowania przemocy domowej.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy domowej były uzależnienia (38,9%), stres i frustracja (19,4%) zaburzenia emocjonalne (9,7%) oraz doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (8,3%), a także, choroba psychiczna (4,2%), chęć dominacji materialnej oraz konflikty pokoleniowe (po 1,4%). Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

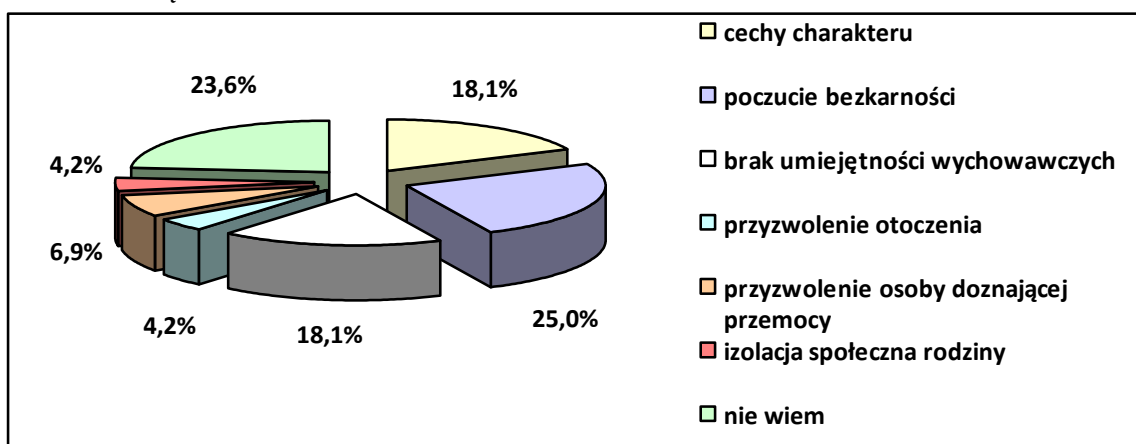
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami były: poczucie bezkarności (25%), cechy charakteru oraz brak umiejętności wychowawczych (po 18,1%), a także przyzwolenie osoby doznającej przemocy (6,9%), przyzwolenie otoczenia oraz izolacja społeczna rodziny (po 4,2%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

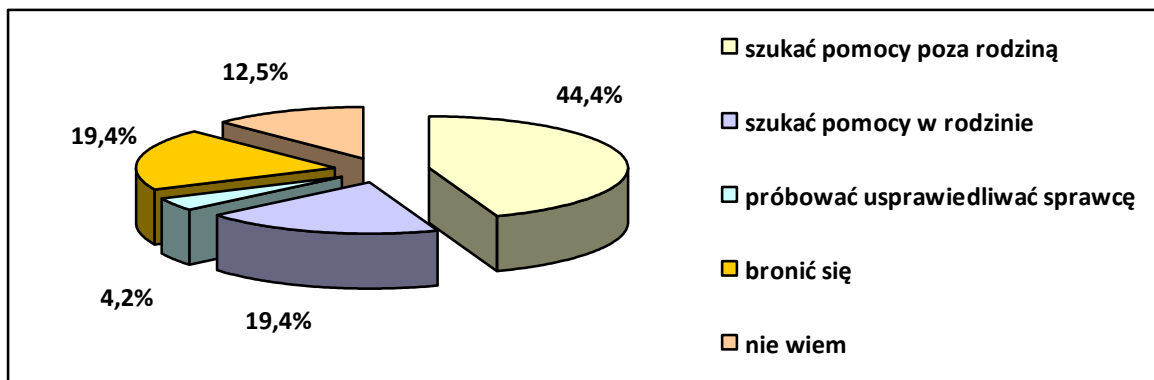
Wykres 4. Jak Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje najczęściej wybierane odpowiedzi.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?

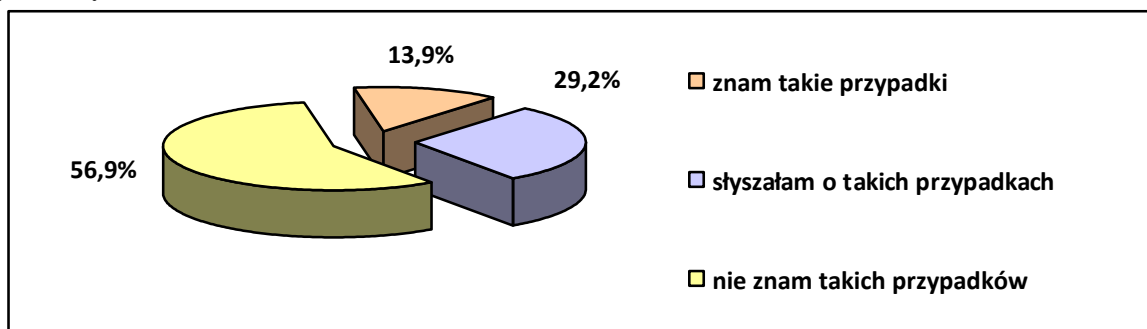

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych osoby doznające przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (44,4%), szukać pomocy w rodzinie lub bronić się (po 19,4%), zaś według najmniejszej grupy respondentów próbować usprawiedliwiać sprawcę (4,2%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy domowej w gminie. Dość niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 43,1% respondentów stwierdziło, iż zna przypadki występowania przemocy domowej w gminie bądź o takich przypadkach słyszało. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

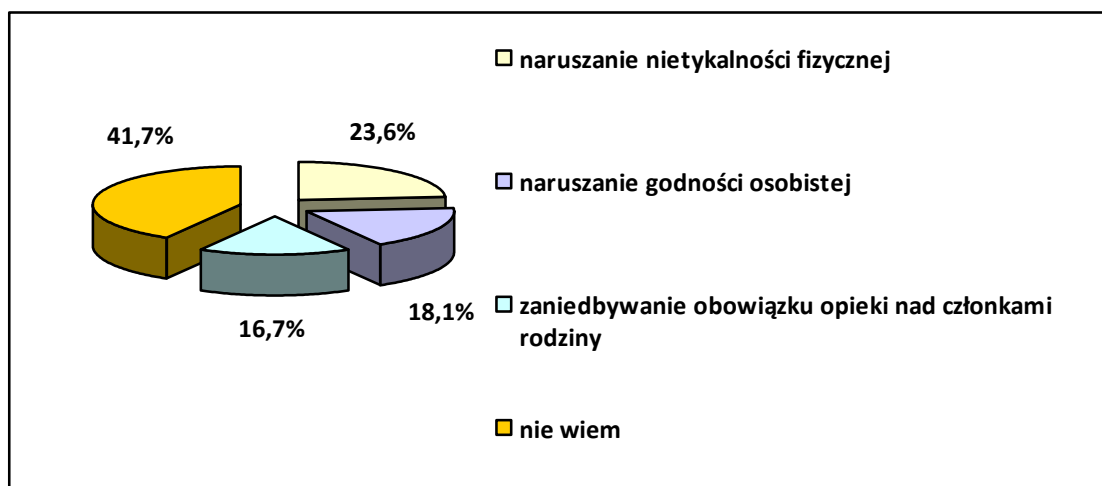
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy domowej, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie nietykalności fizycznej i godności osobistej oraz zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

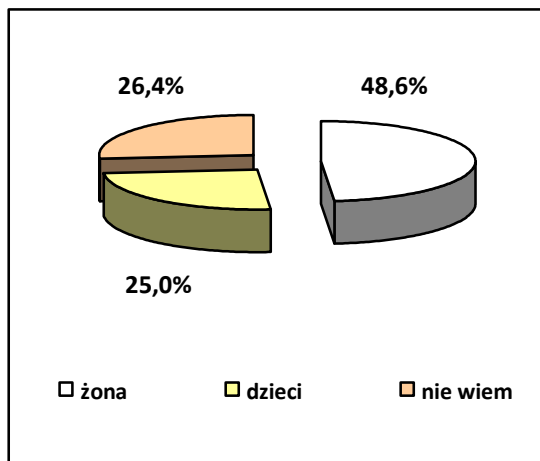
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

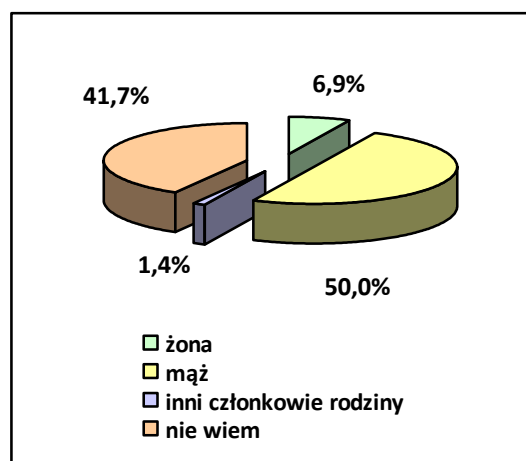
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie osób doznających przemocy domowej i stosujących przemoc domową. Zdecydowana większość uczestników badania wyraziła opinię, że osobami doznającymi przemocy domowej są żony i dzieci, a osobami stosującymi przemoc są zwykle mężowie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?

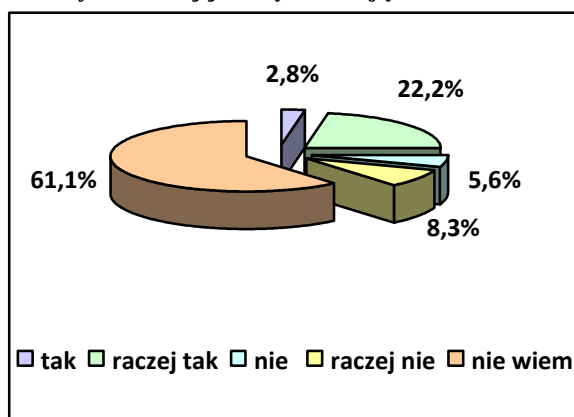
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?

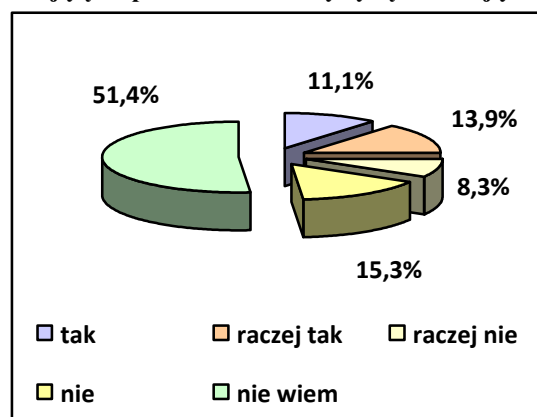
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania oceniali także ofertę pomocy świadczonej osobom doświadczającym przemocy domowej oraz działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową. Według 25% ankietowanych oferta wsparcia udzielanego osobom doświadczającym przemocy jest raczej wystarczająca lub wystarczająca. Za ledwie 13,9% badanych wyraziło odmienną opinię. Oferty tej nie było w stanie ocenić 61,1% pytanych. Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową 25% ankietowanych uznało za raczej wystarczające lub wystarczające. Przeciwnego zdania było 23,6% respondentów. Ponad 51% badanych nie potrafiło tych działań ocenić. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej jest wystarczająca?

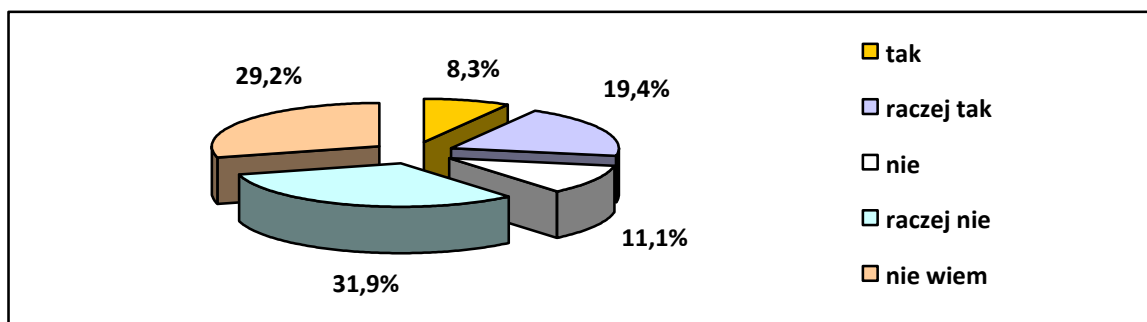
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano także, czy przemoc domową postrzegają jako problem społeczny na terenie gminy. Zdaniem 27,7% ankietowanych przemoc domowa jest lub raczej jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Przeciwnego zdania było 43% badanych. Ponad 29% respondentów nie wyraziło opinii w tej sprawie. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

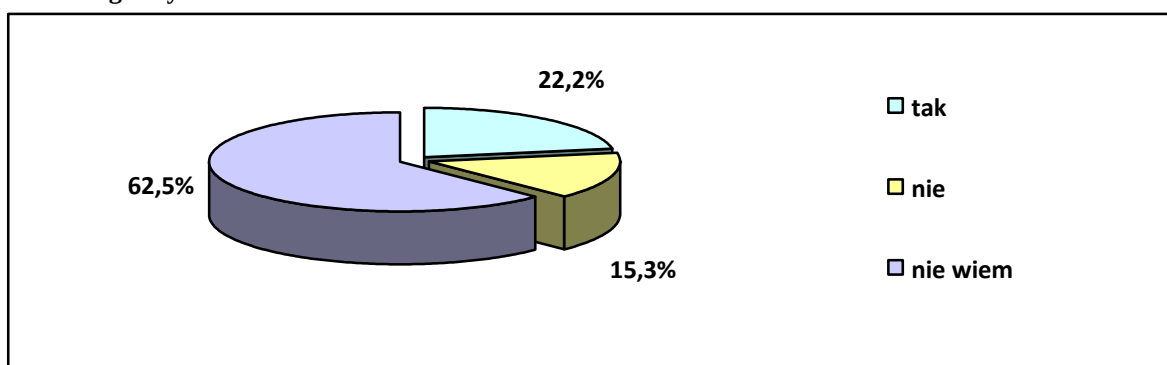
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano o ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy. Poniższy wykresy ilustruje rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?

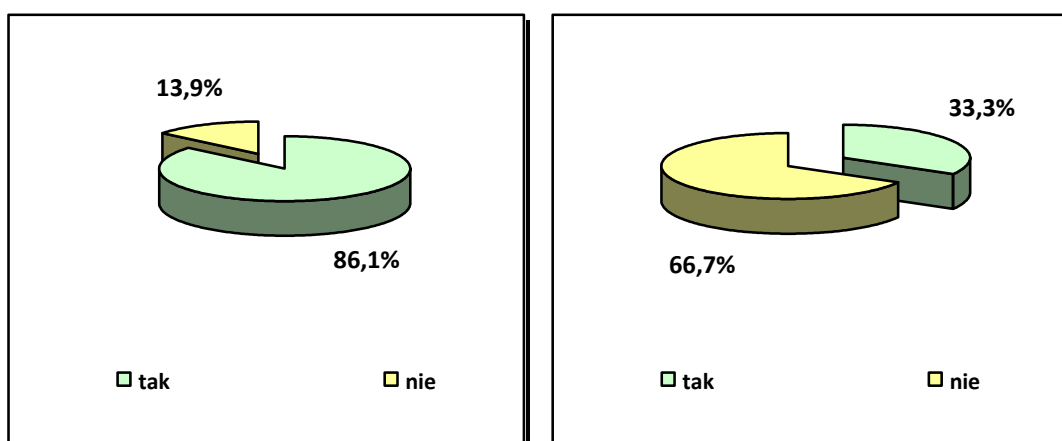
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według nieznacznej większości (22,2%) ankietowanych istnieje ryzyko nasilenia się przemocy domowej. Jednocześnie 15,3% badanych stwierdziło, że takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (62,5%) respondentów nie potrafił tej kwestii ocenić.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić znajomość wiedzy dotyczącej procedury „Niebieskie Karty” oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy. 86,1% ankietowanych potwierdziło znajomość procedury „Niebieskie Karty”, a 66,7% badanych znajomość Zespołu Interdyscyplinarnego. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 14. Czy slyszala Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?

Wykres 15. Czy slyszala Pani/Pan o dzialalnosci w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdzialania przemocy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zapewnienie osobom doznającym przemocy pomocy psychologicznej i terapeutycznej. Podkreślano też konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy, rozszerzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych oraz zwiększania świadomości społecznej w zakresie problemów i skutków przemocy. Dostrzeżono również potrzebę izolowania sprawców przemocy, kierowania osób uzależnionych i stosujących przemoc na leczenie odwykowe i zajęcia korekcyjno-edukacyjne oraz skutecznego reagowania na przemoc.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w czterech placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Do szkół biorących udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2022/2023 ogółem 507 uczniów i wychowanków. Zatrudniano tam w tym czasie 97 nauczycieli. Uczniowie wszystkich szkół mogli skorzystać z pomocy pedagoga i logopedy, trzech placówek z porad psychologa i opieki pielęgniarskiej, a dwóch placówek z pomocy doradcy zawodowego. Wszystkie szkoły zapewniały dostęp do Internetu, a trzech do boisk sportowych oraz sal gimnastycznych. Wszystkie placówki prowadziły dożywianie uczniów. Opiekę w ramach zajęć świetlicowych i zajęcia dodatkowe zapewniały wszystkie szkoły, miały w swojej ofercie również zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W ankietowanych szkołach nie działały klasy lub grupy integracyjne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. W badaniu stwierdzano ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawierają poniższe tabele.

Tabela 25. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2022/2023

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk	liczba stwierdzonych przypadków
---------------------------------------	---------------------------------

patologicznych	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	2	3
sięganie po alkohol	0	0	4
sięganie po narkotyki	0	0	4
niszczenie mienia szkolnego	1	1	3
kradzieże na terenie szkoły	1	1	3
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	2	2
udział w grupach negatywnych	0	0	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	4	3
autoagresja	2	2	2
ucieczki z domu	0	0	4
przestępczość ujawniona	0	0	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	3	4	1

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 26. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	4
zaniedbanie dziecka	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc domowa	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	0
przestępczość	0

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano m.in. 4 przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz 4 przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Przedstawiciele trzech badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś jeden respondent nie był w stanie określić, czy w analizowanym okresie taki wzrost nastąpił.

Jeśli chodzi o zjawiska dysfunkcji i patologii w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania stwierdzili 4 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 1 przypadek uzależnień, 1 przypadek zaniedbań i przemocy domowej.

Przedstawiciele trzech ankietowanych placówek nie dostrzegli wzrostu liczby przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów na przestrzeni trzech ostatnich lat, natomiast trudności z oceną tego zagadnienia miał jeden uczestnik badania.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Urzędem Gminy oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na stypendia oraz dofinansowanie wycieczek szkolnych i wyjazdów. Szkoły organizują także zbiórki charytatywne (żywność, odzież, środki czystości, paczki

święteczne) oraz uczestniczą w ogólnopolskich akcjach, np. „Szlachetna Paczka”. Placówki oferują wsparcie szkolnych specjalistów, opiekę świetlic szkolnych i środowiskowych oraz zajęcia dodatkowe.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy domowej przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i konsultacji pedagogów i psychologów szkolnych oraz wsparcia wychowawców i nauczycieli. Placówki zapewniają opiekę świetlicową, zajęcia profilaktyczne oraz specjalistyczne konsultacje, organizują także warsztaty rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

Placówki podejmują różne działania profilaktyczne adresowane do uczniów. Są to m.in. przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii, programów (m.in. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”). W szkołach odbywały się pogadanki, spotkania i prelekcje oraz zajęcia profilaktyczne.

Do instytucji i organizacji, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policję, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Bibliotekę i Ośrodek Kultury, Grupę Wsparcia „Niezapominajka”, Polskie Centrum Profilaktyki z Krakowa, Wspólnotę Gruntową Wsi Zendek.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 32 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 40% stanowiły dziewczęta a 60% chłopcy. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 50% uczestników badania, drugą połowę ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14 lat.

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów

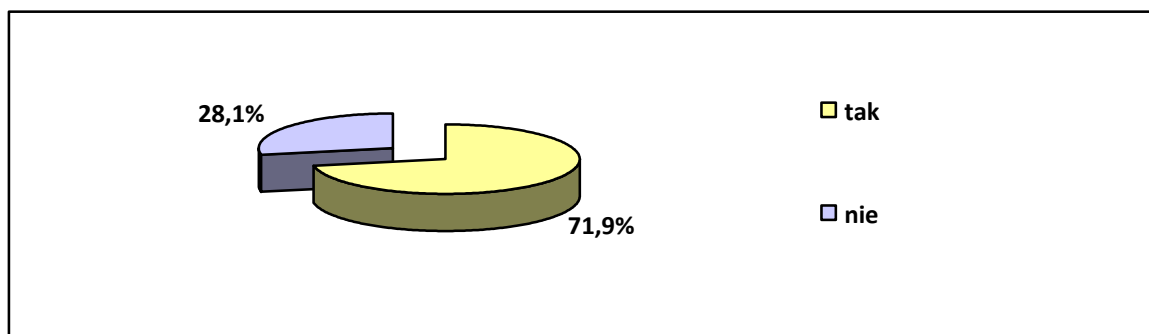
rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	24	75,0%
uderzanie	28	87,5%
kopanie	25	78,1%
duszenie	30	93,7%
szarpanie	25	78,1%
przypalanie ciała	26	81,2%
policzkowanie	23	71,8%
szantaż	18	56,2%
ośmieszanie	19	59,4%
grożenie	20	62,5%
nadmierna krytyka	16	50,0%
szkalowanie w Internecie	17	53,1%
nękanie sms-ami	16	50,0%

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: duszenie (93,7%) oraz przypalanie ciała (81,2%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył nadmiernej krytyki i nękania sms-ami (55,5%).

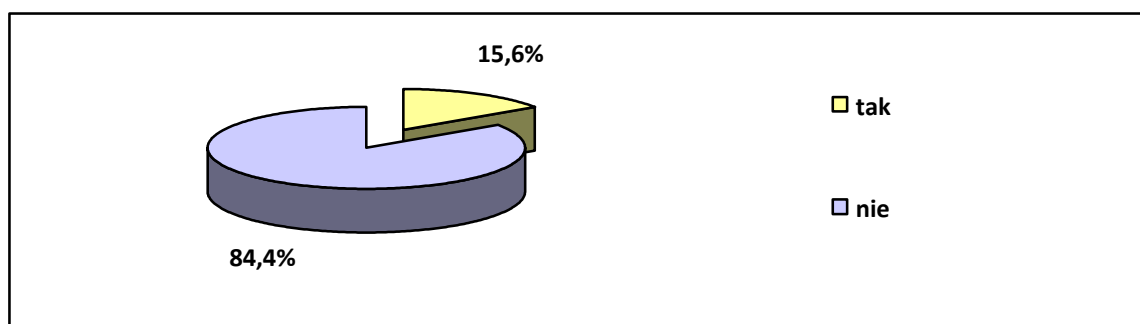
Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres 17. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy w swojej rodzinie?

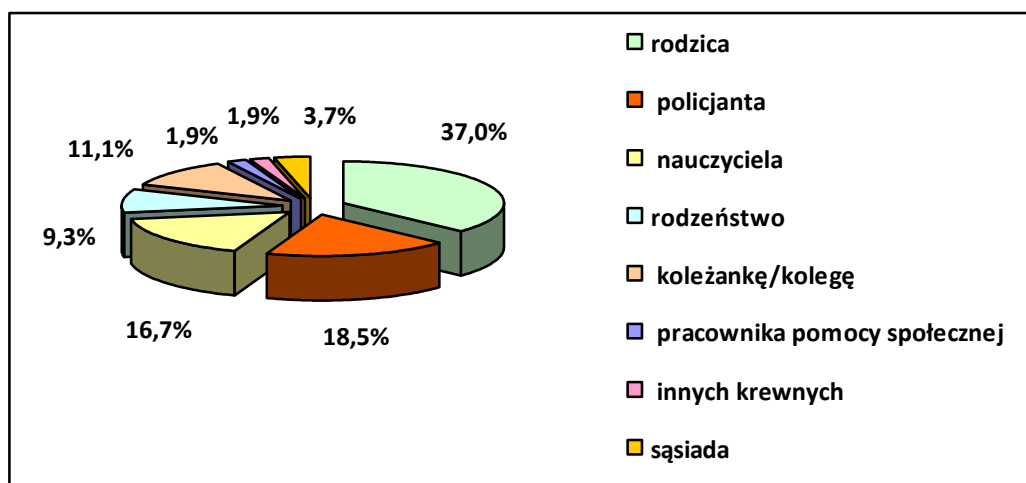

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

W odpowiedzi na pytanie o przemoc ze strony rówieśników większość (71,9%) uczniów przyznała, że takiej przemocy nie doświadczyła, zaś 28,1% respondentów przyznało, że takiej przemocy doświadczyło. Występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym potwierdziło 5 uczestników badania.

Uczniów pytano czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość (70%) respondentów zadeklarowała, że nie słyszała o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia. Jednocześnie 30% ankietowanych ma wiedzę o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem przemocy lub jej doznając, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (84,4%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Odm inną opinię wyraziło 15,6% ankietowanych. Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocy podzieliliby się z rodzicem, policjantem oraz nauczycielem. W dalszej kolejności wymieniono rodzeństwo, koleżankę lub kolegę, pracownika pomocy społecznej, innych krewnych oraz sąsiada. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy domowej?”, większość (59,4%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 40,6% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy domowej. Większość (53,2%) ankietowanych stwierdziła, że nigdy nie uczestniczyła w takich zajęciach. Jednocześnie 46,8% respondentów potwierdziło udział w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy domowej.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy najwięcej badanych (50%) zadeklarowało, że takich obaw nie ma. Niepokój może budzić fakt, iż 25% ankietowanych ujawniło, że obawia się przemocy w szkole, 15,6% obawia się przemocy rówieśniczej, a 9,4% uczniów obawia się przemocy w swojej rodzinie.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Decyzję o zapewnieniu dziecku ochrony pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką, a w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochrony, o zapewnieniu dziecku ochrony i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC DOMOWA	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • odpowiedni dostęp do wsparcia psychospołecznego i prawnego dla rodzin z gminy • funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • funkcjonowanie Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce z filiami bibliotecznymi oraz klubów i zespołów sportowych • dobrze rozwinięta w gminie infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna oraz ciekawa oferta organizowanych przedsięwzięć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych • skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej • podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej • realizowanie wśród rodziców i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	• niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie • brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • nieadekwatna do potrzeb oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży szkół ponadpodstawowych • niewielkie zainteresowanie wolontariatem wśród dzieci i młodzieży • nieodpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie, w tym specjalistycznej • brak monitoringu we wszystkich sołectwach gminy • niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej do pomocy terapeutycznej • brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz osób doznających przemocy domowej • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej
szanse	zagrożenia
• zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej • silne więzi rodzinne i rodziny wielopokoleniowe w gminie • zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny • zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego • możliwość udziału w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych	• nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • zwiększająca się liczba rodzin niewydolnych wychowawczo • wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia • stale rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • utrzymująca się wysoka liczba rodzin

• zwiększenie dostępności opieki medycznej w gminie, w tym specjalistycznej • wzrastająca świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy domowej	• z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi • rozluźnienie więzi społecznych – brak bezinteresowności ze strony mieszkańców gminy oraz zamykanie się na problemy innych • upadek wartości moralnych i autorytetów • rosnąca skala zjawiska rozpadu rodzin wśród ludzi młodych • agresja i przemoc wśród dzieci i młodzieży • ograniczony potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie oraz przeciwdziałania przemocy • relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie • słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • rosnąca skala problemu spożywania alkoholu, w tym przez młodzież • przyzwolenie na picie ze strony środowiska lokalnego • utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy domowej oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc domowa** zwraca uwagę na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, odpowiedni dostęp do wsparcia psychospołecznego i prawnego dla rodzin z gminy, funkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów, funkcjonowanie Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce z filiami bibliotecznymi oraz klubów i zespołów sportowych, dobrze rozwinięta w gminie infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna oraz ciekawa oferta organizowanych przedsięwzięć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy domowej oraz podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej, a także realizowanie wśród rodziców i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego licznych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, zwiększająca się liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, wzrastająca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, stale rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, utrzymująca się wysoka liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rozluźnienie więzi społecznych – brak bezinteresowności ze strony mieszkańców gminy oraz zamykanie się na problemy innych, upadek wartości moralnych i autorytetów, rosnąca skala zjawiska rozpadu rodzin wśród ludzi młodych, agresja i przemoc wśród dzieci i młodzieży, ograniczony potencjał organizacji

pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie oraz przeciwdziałania przemocy, relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie, słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą, obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej, rosnąca skala problemu spożywania alkoholu, w tym przez młodzież oraz przyzwolenie na picie ze strony środowiska lokalnego, jak również utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy domowej oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień odpowiedniego dostępu do wsparcia psychospołecznego i prawnego • prowadzenie poradnictwa i interwencji • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • prowadzenie wśród rodziców i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie	• niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień do pomocy terapeutycznej • brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom
szanse	zagrożenia
• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze • zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat problemów uzależnień • funkcjonowanie placówek leczenia uzależnień w Tarnowskich Górach, Gorzycach i Lublińcu • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą domową wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia	• zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie • słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • przyzwolenie na picie ze strony środowiska lokalnego • utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych • niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień odpowiedniego dostępu do wsparcia psychospołecznego i prawnego, prowadzenie poradnictwa i interwencji, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień oraz prowadzenie wśród rodziców i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień, a także prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie.

Zagrożenia to z kolei: zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie, słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą, obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej, przyzwolenie na picie ze strony środowiska lokalnego, utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych, jak również niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Wskazane zagrożenia mogą rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych • dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników socjalnych • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w OPS-ie • duża otwartość i empatia pracowników pomocy społecznej • dobra znajomość środowiska lokalnego oraz posiadanie wiedzy na temat występujących w gminie problemów społecznych • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej • prowadzenie działań w zakresie propagowania i	• niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • brak wsparcia w ramach tzw. pomocy sąsiedzkiej • niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej • ograniczona współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych • znikome zainteresowanie wolontariatem w gminie

inicjowania wolontariatu • duża liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w zakresie krzewienia kultury • prężna działalność w gminie kół gospodyń wiejskich, jednostek ochotniczej straży pożarnej oraz klubów i zespołów sportowych	
szanse	zagrożenia
• odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia jej mieszkańców • utrzymująca się na tym samym poziomie liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych, na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu • dysponowanie przez gminę środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • dostępność szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry OPS-u • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego	• wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • stale rosnąca liczba mieszkańców wymagających umieszczenia w domu pomocy społecznej • przeciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierna biurokracja • doznawanie przez pracowników socjalnych syndromu wypalenia zawodowego • zbyt niska świadomość władz gminy w zakresie roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • niekorzystny wizerunek pomocy społecznej • rozwój patologii społecznych i wykluczenia społecznego • ukrywanie problemów w zaciszu domowym • brak bezinteresowności ze strony mieszkańców gminy oraz zamykanie się na problemy innych • niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontariacką • niedostateczne zaangażowanie mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli biznesu oraz kościołów i związków wyznaniowych w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, prowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu, duża liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w zakresie krzewienia kultury oraz prężna działalność w gminie kół gospodyń wiejskich, jednostek ochotniczej straży pożarnej oraz klubów i zespołów sportowych. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących kwestii przemocy domowej, poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego przez pracowników, dysponowanie odpowiednią liczbą dobrze wykwalifikowanej kadry OPS-u, dużą otwartość i empatię pracowników socjalnych, dobrą znajomość środowiska lokalnego, posiadanie wiedzy na temat występujących w gminie problemów społecznych oraz informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia, a także odpowiednią jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej.

Jednakże mocne strony nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, stale rosnąca liczba mieszkańców wymagających umieszczenia w domu pomocy społecznej, przeciążenie

pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierna biurokracja, doznawanie przez pracowników socjalnych syndromu wypalenia zawodowego, zbyt niska świadomość władz gminy w zakresie roli i potrzeb sektora pomocy społecznej, niekorzystny wizerunek pomocy społecznej, rozwój patologii społecznych i wykluczenia społecznego, ukrywanie problemów w zaciszu domowym, brak bezinteresowności ze strony mieszkańców gminy oraz zamykanie się na problemy innych, niewielkie zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych i brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontariacką, a także niedostateczne zaangażowanie mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli biznesu oraz kościołów i związków wyznaniowych w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych – to istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy domowej na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ożarówce na lata 2025-2030. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy domowej, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ożarówce na lata 2025-2030, jest następujący:

Zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej poprzez podejmowanie działań profilaktycznych, doskonalenie systemu interwencji i wsparcia dla osób doznających przemocy oraz podejmowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową na terenie Gminy Ożarówce.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań w następujących obszarach:

Profilaktyka – promowanie wartości wychowania bez przemocy, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wychowawczych.

Edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy i jej skutków, informowanie o możliwościach pomocy.

Wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doznających przemocy, uświadamianie o przysługujących im prawach i możliwościach rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną i prawną.

Interwencja – przerwanie przemocy, ochrona osób doznających przemocy, izolowanie osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy, wdrażanie programów korekcyjno-edukacyjnych lub programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: POMOC OSOBOM I RODZINOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY LUB ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.	2025-2030	GKRPA, OPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, NGOs, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	- liczba spotkań ZI - liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	2025-2030	GKRPA, OPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, NGOs, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	- liczba procedur „Niebieskie Karty” z uwzględnieniem podmiotów je wprowadzających - liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, - liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” - liczba osób doznających przemocy - liczba osób stosujących przemoc	- ochrona osób dotkniętych przemocą domową - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom.	2025-2030	OPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR	- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny	- ochrona dzieci w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową
Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin dotkniętych przemocą domową.	2025-2030	OPS, NGOs, Kościół	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	- wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin doświadczających przemocy

				- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2025-2030	OPS, GKRPA, PCPR, Kościół	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia	- wzmocnienie bezpieczeństwa psychicznego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2025-2030	OPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej	- wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy - ograniczenie zjawiska przemocy domowej
Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia takiej potrzeby	OPS, PCPR, Policja, NGOs, Kościół	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doświadczającym przemocy
Prowadzenie rozmów i kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.	2025-2030	GKRPA, ZI, OPS, Policja	- liczba przeprowadzonych rozmów z osobami stosującymi przemoc - liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych.	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: PROWADZENIE NA TERENIE GMINY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH MAJĄCYCH NA CELU ELIMINOWANIE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
-----------	-------------------	--------------------------	-----------	---------------------

Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc i będącym świadkami przemocy.	2025-2030	OPS, GKRPA, ZI, żłobek w Tapkowicach, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, Policja, NGOs, Kościół	- liczba podjętych działań - rodzaj działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Prowadzenie prelekcji na temat przemocy domowej.	2025-2030	GKRPA, ZI, OPS, żłobek w Tapkowicach, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, PPP, Policja, NGOs, Kościół	- liczba pogadanek i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania problemom dotyczącym rodzinę - zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy domowej.	2025-2030	UG, RG, OPS, GKRPA, ZI, żłobek w Tapkowicach, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościół	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy domowej - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy domowej
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2025-2030	UG, RG, OPS, GKRPA, ZI, żłobek w Tapkowicach, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGOs, Kościół	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podejmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2025-2030	RG, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGOs	- liczba podjętych działań - liczba uczestników	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień	2025-2030	GKRPA, OPS, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury,	- liczba podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

i przeciwdziałania przemocy domowej.		jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGOs, Kościoł, społeczność lokalna		
--------------------------------------	--	--	--	--

CEL OPERACYJNY 3.: DOSKONALENIE KOMPETENCJI KADR SAMORZĄDOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom doznającym i zagrożonym przemocą.	2025-2030	OPS, GKRPA, ZI, PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	- liczba odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje	- podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla kadry pedagogicznej na temat problemów przemocy domowej i problemów agresji w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.	2025-2030	placówki przedszkolne, placówki oświatowe, PPP, PCPR	- liczba zajęć - liczba uczestników	- podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim
Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach nakierowanych na kwestie przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy domowej.	2025-2030	UG, GKRPA, OPS, ZI, placówki oświatowe, Policja, NGOs, społeczność lokalna	- liczba podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- poprawa skuteczności oddziaływań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej

CEL OPERACYJNY 4: WSPÓŁPRACA PODMIOTÓW NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
-----------	-------------------	--------------------------	-----------	---------------------

Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.	2025-2030	UG, RG, OPS, GKRPA, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościoł	- liczba podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy domowej	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.	2025-2030	UG, RG, GKRPA, ZI, OPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, NGOs, Kościoł	- liczba podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem realizacji Programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Ożarówice. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Z prowadzonego monitoringu zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie przedstawione Radzie Gminy na sesji do końca marca każdego roku.

Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Ewaluacja zostanie przeprowadzona po drugim i czwartym roku wdrażania założeń programu na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji zaangażowanych w jego realizację, a w szczególności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach. Pozwoli ona na podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Programu.

3. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania działań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ożarówice na lata 2025-2030 będą środki własne gminy przewidziane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, a także środki zewnętrzne pozyskane na realizację programów osłonowych, programów rządowych lub innych, których realizacja pozwoli osiągać cele zawarte w niniejszym programie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy.....	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2023.....	6
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2021-2023.....	10
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2021-2023.....	11
Tabela 5. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2021-2023.....	11
Tabela 6. Podmioty działające na terenie gminy w tym świadczące wsparcie osobom doznającym przemocy oraz zagrożonym przemocą domową	12
Tabela 7. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2021-2023.....	13
Tabela 8. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2021-2023 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy domowej.....	13
Tabela 9. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023	14
Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	14
Tabela 11. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2021-2023 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy domowej	14
Tabela 12. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2021-2023	17
Tabela 13. Potrzeby szkoleniowe członków Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie	17
Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na świadczenia z pomocy społecznej dla mieszkańców gminy w latach 2021-2023	18
Tabela 15. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach w latach 2021-2023	18
Tabela 16. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach z powodu przemocy domowej, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2021-2023	19
Tabela 17. Asystentura rodziny w gminie w latach 2021-2023.....	20
Tabela 18. Działania profilaktyczno-edukacyjne realizowane w gminie w latach 2021-2023.....	21
Tabela 19. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy realizowane w gminie w latach 2021-2023	21
Tabela 20. Przestępstwa kryminalne odnotowane w gminie w latach 2021-2023	22
Tabela 21. Nadzory prowadzone w powiecie w latach 2021-2023	23
Tabela 22. Jednostki wsparcia w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej działające poza gminą.....	24
Tabela 23. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	25
Tabela 24. Parafie rzymskokatolickie i związki wyznaniowe na terenie gminy w 2023 r.	27
Tabela 25. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2022/2023	33
Tabela 26. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	34
Tabela 27. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów	35
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	28
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	28
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy domowej?	28
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie osób stosujących przemoc domową?	29
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się osoba doznająca przemocy domowej?	29
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy domowej na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?.....	30
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	30
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy najczęściej doznaje przemocy domowej w gminie?.....	31
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej stosuje przemoc domową w gminie?	31
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?	31
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec osób stosujących przemoc domową są wystarczające?.....	31
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc domową jako istotny problem na terenie gminy?	31
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy domowej na terenie gminy?	32

Wykres 14. Czy słyszała Pani/Pan o procedurze „Niebieskie Karty”?	32
Wykres 15. Czy słyszała Pani/Pan o działalności w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy?	32
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy ze strony rówieśników?	36
Wykres 17. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy w swojej rodzinie?	36
Wykres 18. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy domowej lub była/był świadkiem przemocy domowej?	37

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy domowej w art. 6 ust. 2 pkt.1 nałożyła na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Rodzinie oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Na mocy ustawy z dnia 9 marca 2023r. zmieniona została ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w związku z nowelizacją w/w ustawy zmieniła się między innymi nazwa ustawy, która obecnie brzmi „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Dodatkowo dokonano modyfikacji definicji przemocy w rodzinie używając określenia przemocy domowej.

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska w gminie.

Powyższy cel realizowany będzie poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego przy aktywnej współpracy służb wymienionych w programie. Praca ze zjawiskiem przemocy, aby była skuteczna i przynosiła trwałe efekty musi być realizowana **interdyscyplinarnie**.

Program stanowi plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania i ograniczenia w/w zjawiska.

Realizacja Programu w efekcie zakłada, że nastąpi dalszy wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, przypadki przemocy będą rozpoznawane wcześniej i skuteczniej, a także wzmocniony zostanie zintegrowany i efektywny system pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.